

Javaslat a
"Szent Mihály-domb és kápolna"
Zala Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata

képviseli: Péter Károly polgármester

.....
(aláírás)

Vonyarcvashegy, 2017. 06. 14.

I.
A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó neve: Vonyarcvashegy Nagyközség Önkormányzata
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Péter Károly polgármester

Levelezési cím: 8314 Vonyarcvashegy, Kossuth Lajos utca 42.

Telefonszám: 83/348-033

E-mail cím: titkarsag@vonyarcvashegy.hu

II.
A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése : **Szent Mihály-domb és kápolna**
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

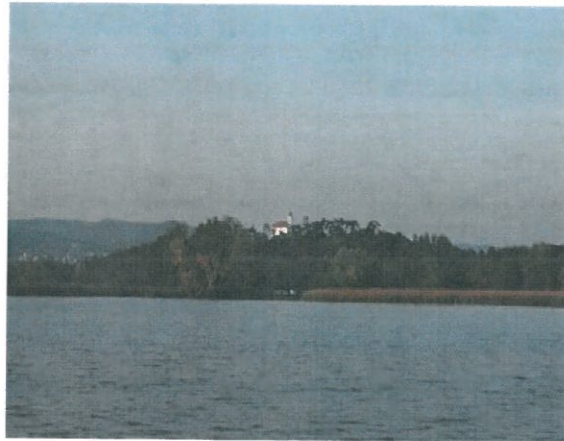
☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ <u>épített környezet</u>
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ <u>kulturális örökség</u>	☐ sport
☐ <u>természeti környezet</u>	☐ <u>turizmus</u>	
3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: 8314 Vonyarcvashegy, 019 hrsz.
4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☐ települési	☐ tájegységi	☐ <u>megyei</u>	☐ külhoni magyarság
-------------------------------------	-------------------------------------	--	---

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása :

Szent Mihály-domb

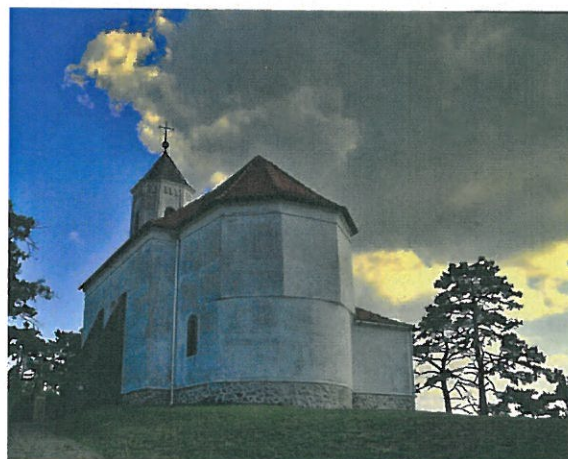
136 méteres dolomitképződmény valaha sziget volt. A 13. században a dombtetőn kis vár épült, amely a történelem viharában a kis kápolnát kivéve szinte teljesen megsemmisült.

A néphit szerint a kápolnát 1729-ben (vagy 1739-ben) építtette az a 40 halász, akik szerencsésen megmenekültek egy pusztító balatoni viharból. A kápolnához fűződő legenda mese és valóság keveredése. A vonyarcvashegyi Szent Mihály kápolna hazánk egyetlen halászkápolnája. Az épület mellett egy régi temetőhely található. A műemlék jellegű épület környékéről gyönyörű kilátás nyílik a Keszthelyi hegységre és a Balatonra, a keszthelyi öböltől a berényi partokig, de csodálatos a kilátás a "tanúhegyekre" Szigligettől Badacsonyig. E táj csodálatos szépsége, a kápolna és legendája sok író és költőt megihletett. Szeghalmy Gyula (1939) szép gondolatai mindent elmondanak Vonyarcvashegy gyöngyszeméről. "A tetőre parányi templomot emelt a kegyelet. Hálás és kedves volt ide emelni a magányba. Ide a tetőre, hogy őrszemével végignézzon a tó felületén, hogy harangszóval innen üdvözölje a hajnalt, az alkonyt, a fényes csillagszemekkel kivert ég éjszakáját, és a vihar előtt innen intse a parti halászokat, vigyázzatok, támadóban a vihar!"

A Szent Mihály-kápolna

A vonyarcvashegyi Szent Mihály domb egykor a Balaton szigete volt. A földmozgások során kialakult 136 méteres természeti képződmény ma a magyar tenger északi partján

Balatongyörök és Vonyarcvashegy között, még a keszthelyi-öbölből is jól látható kiemelkedés. Tetején hazánk egyetlen épen maradt halászkápolnájával a Szent Mihály kápolnával. Legendák egész sora fűződik ehhez a területhez. A szájhagyomány mesél várról,

remetékről, kazamatákról és más titkos járatokról. Viharból megmenekült halászkokról, akik hálából kis templomot emelte(tte)k a domb tetején Szent Mihály arkangyal tiszteletére. A domb már a római időkben is lakott volt. Valószínű, hogy őrtorony állt a tetőn, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a Keszthelyi-hegységre és a Balatonra. Itt állhatott az 1560-as években a Györöki vár, de 1622-ben már kápolna állt a helyén. Erről tanúskodik a nemrégiben előkerült freskón látható évszám. Egyes források szerint a kápolnát egy balatoni rianásból megmenekült 40 halász emeltette hálából. 1729 telén 46 halász dolgozott a Balaton jegén, amikor levált az alattuk lévő jégtábla. Sajnos hatan odavesztek. A jéghideg vízben kiúszásról szó sem lehetett. A biztos haláltól a hirtelen megforduló szél mentette meg őket, amely a part felé sodorta a jégtáblát. A megmenekült halászok fogadalmat tettek, hogy hálából kápolnát emelnek a dombtetőn. Valószínű, hogy inkább átépítésről lehetett szó, hiszen a Szent Mihály kápolna akkor már régen állt. Ezt bizonyítja a kápolna oltára mellett található két kriptá is, amelyen a múlt századi feljegyzések szerint az 1722 és az 1729-es évszámok voltak olvashatók. Sajnos az évszámok az idők folyamán kikoptak, hiszen azóta rengeteg ember megfordult a kápolnában. A Szent Mihály tiszteletére szentelt kápolna egykori fogadalmi képén talált felirat szövege: "A jó isten segedelmével 40 ember egy jégdarabról megmenekült 1739." Az eredeti fogadalmi kép sajnos 1964-ben eltűnt. Ezt követően Tahi Tóth Nándor festőművész ismét megfestette a szerencsés megmenekülést. 1776-ban a keszthelyi ferences rendházból kivált remeték éltek itt. Kolduló barátok voltak, alamizsnából éltek és barlangokban laktak.

A remetelakások a domb keleti oldalán lehettek. Ma már nyomukat sem találjuk. A kápolnát körülveszi a csend. A domboldalon lévő fenyőfák ágai között halkán susog a szél. A Balatonról felhallatszik a hullámok lágy csobogása. A kápolna északkeleti oldalán a halottak birodalma terül el. Itt alusszák örök álmukat Vas-hegy halottai. A temetőben található legrégebbi síremlék 1835-ből való. Az 1860-as évek végén megkezdődött a kápolna átépítése. A neogótikus a XVIII - XIX. századi építészetben megnyilvánuló, a gótikus stílus elemeit felhasználó irányzati formában átalakított kápolna homlokzata nyolcszögű alacsony tornyocskával, félköríves szentéllyel épült. Sajnos a kápolna belsejében azonban hamarosan pótolhatatlan rongálás történt. Vándorok hatoltak be a kápolnába, ahol törtek zúztak. A berendezés szinte teljesen megsemmisült. Az idő viszontagságainak kitett kápolna folyamatos karbantartást igényelne. Az 1960-as években már igen rossz állapotba került. Társadalmi akció indult, hogy megmentse a kápolnát, amelyről az egyház már majdnem lemondott. A felújítási munkákat Dragonits Tamás tervezte és irányította 1964-ben és 1972-ben. Ekkor került elő az 1622-ből keletkezett freskó, továbbá bronzkori cserepeket és vesszőfal maradványokat is találtak. 1982-ben megkezdődött a külső vakolat leverése, majd újravakolása. A legutolsó nagyobb tatarozás pedig 1992-ben volt. Ekkor állították helyre a

avatalozót Szerdahelyi Károly építésmérnök tervei alapján. A Halászlegenda domborművét Németh János keramikuművész készítette

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett : A Szent Mihály domb és kápolna kiemelkedő megyei érték, melynek erőssége a táj szépsége, elhelyezkedése, vallási- és történelmi aspektusa mellett a kápolna építészeti jellegzetessége. A hely lenyűgöző voltát, népszerűségét jól mutatja, hogy nem csak az ország minden szegletéből, de a világ minden tájáról érkeznek ide házasulandók, hogy egymásnak ezen a kiemelkedő jelentőségű helyen fogadjanak örök hűséget.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

www.vonyarcvashegy.hu

<http://www.sztmihalyhegyvedo.hu/>

www.muemlekem.hu

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

j) ⁵ nemzeti érték: magyar alkotótevékenységhez, termelési kultúrához, tudáshoz, hagyományokhoz, tájhoz és élővilághoz kapcsolódó, nemzetünk történelme, valamint a közelmúlt során felhalmozott és megőrzött minden szellemi és anyagi, természeti, közösségi érték, vagy termék;

➡ ja) hazai szempontból meghatározó jelentőségű, így nemzetünk - de legalább egy meghatározott tájegység lakossága - a magyarságra jellemzőnek és közismertnek fogad el,

➡ jb) jelentősen öregbíti hírnevünket, növelheti megbecsülésünket az Európai Unióban és szerte a világon,

➡ jc) hozzájárul új nemzedékek nemzeti hovatartozásának, magyarságtudatának kialakításához, megerősítéséhez;

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Ezúttal nyilatkozom, hogy a csatolt fényképek nyilvánosságra hozatalához hozzájárulok.

Vonyarcvashegy, 2017. június 14.

Péter Károly
polgármester

